

(ми втратили безпечне місце, але завтра ми будемо відновлювати його); намагатися залишатись в діапазоні оптимального збудження або надійно врегульовувати свій стан (дихальні вправи); сенсорна стабілізація; практика співчуття the stance позиція люблячої доброти та досягнення кращого розуміння.

Висновки. Ми переживаємо на даний момент стрес пов'язаний з повномаштабною війною. Професійна ідентичність наповнює смыслом життя, але мало радості. Дуже важливо берегти своє психічне здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко Ю. Толерантність в українській лінгвокультурі. *Вісник Львівського університету*. Серія філологічна. 2019. Вип. 70. С. 223–233.
2. Филиппов М. М. Психология функциональных состояний: Учеб. пособие. К.: МАУП, 2006. 240 с.
3. URL: http://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-1-84800-165-7_4
4. URL: <http://cyberleninka.ru/article/n/immunitet-i-razlichnye-stadii-stressornogo-vozdeystviya>
5. URL: <http://link.springer.com/article/10.1007/s12026-014-8517-0>

УДК 37.013.42

Крупник З.І.

*кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри психології та соціальної роботи
Західноукраїнського національного університету*

СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАБІЛІТАЦІЇ НЕПОВНОЛІТНІХ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ УМОВАХ

Становлення України як правової держави супроводжується багатьма негативними явищами й тенденціями в економічній і соціальній галузях. Як наслідок – цілий ряд чинників, таких як соціальна дезадаптація, криза духовності, девальвація моральних цінностей, ослаблення внутрішньородинних зв'язків, зростання соціального сирітства призвели до різкого загострення і криміногенної ситуації серед неповнолітніх.

Вивчення питань ресоціалізації, соціальної адаптації, організації перевиховання неповнолітніх останніми роками стало традицією вітчизняної науки [2]. Проте розв'язанням таких проблемних питань на сьогодні займаються не лише теоретики, але й люди, які перебувають в безпосередньому контакті з «важкими» неповнолітніми. Це соціальні педагоги, адже основною їхньою місією є перевиховання, перенавчання неповнолітніх, надання їм допомоги в соціальному і моральному аспектах.

Варто зазначити, що реабілітаційна робота з такими дітьми у закладах соціальної реабілітації виявляється не тільки надзвичайно складною, але й потребує комплексного підходу, що поєднує педагогічну, психологічну, соціальну і медичну реабілітацію. Усе це повинен враховувати у своїй роботі соціальний педагог, який працює у даному типі закладів, і основними напрямками його діяльності повинні бути наступні[3].

1. *Вивчення мікросоціального оточення, в якому перебував вихованець.* Це здійснюється з метою вивчення причин протиправної поведінки, а також для створення програми корекційної роботи з дитиною. Вивчення мікросоціального оточення, у якому знаходився вихованець, здійснюється різними шляхами. Це, насамперед, вивчення документів виховання.

Плануючи роботу, соціальний педагог вивчає рівень, особливості десоціалізації і психолого-педагогічної занедбаності підлітка, його життєвий досвід, і на базі цього створює програму розвитку особистості вихованця, у якій планує шляхи навчання дитини соціальної компетентності, комунікативності, її індивідуальний і соціальний розвиток.

2. *Культурно-інформаційний підхід* у процесі ресоціалізації вихованця закладу соціальної реабілітації є ще одним важливим напрямком діяльності соціальною педагога. Здійснення цієї роботи передбачає залучення учнів до сучасної культури (у її широкому розумінні), через інформування про її надбання. Діти повинні мати інформацію про зовнішній світ в усій її реальності, етичні і правові норми, соціальні стосунки тощо. У цьому напрямі, планування роботи соціального педагога повинно бути спрямоване, в основному, на роботу не в замкненому просторі закладу соціальної реабілітації, а поза ним: на проведення екскурсій, відвідування культурних закладів тощо.

3. Робота, направлена на подальшу *реалізацію життєвих планів* конкретної дитини. У цьому напрямку соціальний педагог дізнається про плани і мрії підлітка на майбутнє, пояснює йому, що він самостійно, без допомоги інших, має реалізувати їх. Тобто, все залежить від нього самого. Роль соціального педагога, у цьому випадку, – роль консультанта і радника: як правильно вихованцю реалізувати свої плани на майбутнє і якими шляхами.

4. *Підготовка мікросоціального оточення до випуску вихованця.* Орієнтація вихованця на самостійне життя і самостійне вирішення ним проблем – важливий компонент реабілітаційної роботи з підлітком. Але у подальшій реабілітаційній роботі з вихованцем, вже після його випуску із закладу соціальної реабілітації, головну роль відіграватиме мікросоціальне оточення, у якому він перебуватиме, насамперед, сім'я і загальноосвітня школа, а також оточення поза сім'єю і загальноосвітньою школою. Виходячи з цього, завданням соціальною педагога є і підготовка мікросоціального оточення до

прийняття підлітка, співпраці з ним. З цією метою соціальний педагог консультує батьків вихованця, щодо його індивідуальних особливостей, організації контролю за ним, а також з питань подальшого налаштування на навчання і працю.

5. *Здійснення соціально-правового захисту вихованців.* Соціальний педагог у своїй діяльності є особою, яка порушує питання про відновлення прав вихованців закладу соціальної реабілітації, якщо вони порушені. Порушення прав вихованців закладів соціальної реабілітації може здійснюватися у різних сферах діючого законодавства. Завдання соціального захисту вихованців соціальний педагог виконує спільно із органами з охорони дитинства за місцем проживання неповнолітнього.

6. *Перевірка соціальної адаптації вихованців* здійснюється соціальним педагогом після випуску учнів. Цей напрямок роботи має конкретну і неформальну направленість. Він не зводиться лише до «обміну довідками» з закладами, де навчається або працює випускник, які підтверджують, що він там навчається. Соціальна адаптація вихованця здійснюється безпосередньо за місцем навчання, праці і проживання випускника. З цією метою соціальний педагог періодично виїжджає на місце перебування випускника. Він, перш за все, зустрічається з працівниками служби у справах неповнолітніх, від яких одержує інформацію про стан соціальної адаптації вихованця. Опісля відвідує навчальний заклад, де випускник навчається, спілкується з самим випускником, педагогами. Зустрічається з батьками неповнолітнього.

Таким чином, використовуючи у своїй діяльності наведені соціально-педагогічні умови функціонування, педагогічний колектив закладів соціальної реабілітації: забезпечує кожній дитині максимально можливий розвиток її здібностей та успішну ресоціалізацію на основі їхніх індивідуально-психологічних особливостей і навчальних можливостей; використовує в педагогічній практиці етико-гуманістичний принцип взаємин вихователів і вихованців; спрямовує виховний процес на актуалізацію психоемоційної сфери підлітка; органічно поєднує правову грамотність і правову свідомість із свідомістю моральною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аветісян Т. В. Особливості професійного становлення фахівців із соціальної роботи. *Socioпростір*: міждисциплінарний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи. 2011. № 2. С. 142- 147.
2. Ключко О.О. Соціально-педагогічна профілактика делінквентної поведінки: навч.-метод. посіб. для студентів спеціальностей «Соціальна педагогіка»; «Соціальна робота». Суми: ФОПЦьома С. П., 2017. 93 с.
3. Соціальна, педагогічна та психокорекційна робота з неповнолітніми,

засудженими до покарань, не пов'язаних із позбавленням волі. URL:
<http://www.moodle.socosvita.kiev.ua/moodldata/filedir/d8/68/d8688caf7bb0f70804c608e0d94c6d91beefd0a1>

УДК 364.02

Миколюк С.М.

*кандидат економічних наук
доцент кафедри психології та соціальної роботи
Західноукраїнського національного університету*

СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ТА ВИПЛАТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Державні соціальні допомоги та виплати в Україні базуються на ідеї соціальних мінімумів: мінімальна зарплата, мінімальна пенсія, прожитковий мінімум тощо. Саме на основі прожиткового мінімуму запроваджено систему соціальних виплат.

Ще до війни в Україні соціальні аналітики зазначали, що розміри мінімальних державних соціальних стандартів відчутно занижені. Тому вдосконалення методичних підходів до встановлення соціальних стандартів нарахування соціальних допомог та виплат для українців є досить актуальним завданням у контексті поліпшення рівня їх соціального захисту.

Регулювання відносин у сфері соціальних допомог та виплат здійснюється багатьма законодавчими та правовими актами. Найважливішими серед них є Конституція України, Закони України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», «Про прожитковий мінімум», «Про соціальні послуги» та Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг основних соціальних і демографічних груп населення».

На сьогодні показник величини прожиткового мінімуму залишається одним із ключових для призначення соціальних допомог та виплат. Він є державним нормативом, що використовується при визначенні більшості показників соціального блоку бюджету, саме тому привертає до себе найбільшу увагу. Прожитковий мінімум визначається як «вартісна величина достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистостей» [3].